

عنوان مقاله:

گفتمان اسلام سیاسی فقه‌پرهیزی شیعی در ایران: گسست نهادی یا عقلانیتی؟ (از صفویه تا انقلاب اسلامی)

محل انتشار:

فصلنامه رهیافت های سیاسی و بین المللی، دوره 13، شماره 4 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 28

نویسنده:

مه سیمای سهرابی - دکترای علوم سیاسی از دانشگاه شهید بهشتی و پژوهشگر مرکز مطالعات راهبردی و آموزش وزارت کشور .

خلاصه مقاله:

گفتمان «اسلام سیاسی فقه‌پرهیزی شیعی» در ایران، در تاریخ فراز و فرود خود تلاش کرده مواجهه با واقعیات متغیر انضمامی دنیای سیاسی-اجتماعی جامعه مسلمین را در پرتو خوانشی سیاسی از «نص مقدس» و مفصلبندی ازدال مرکزی «اسلام سیاسی» تنظیم کند. امام‌موضوع مهم، نحوه تعامل درونی و بیرونی اصول ثابت فقه شیعی با امور متغیر انضمامی است که به تبلور و عینیت یابی این گفتمان در اشکال مختلف و در نتیجه شکل‌گیری دوره‌های تاریخی خاص منجر شده است. چگونگی تعاملات رژیم دانشی این گفتمان یعنی «فقه سیاسی شیعه» در بر هم کنشی با رژیم قدرتی و نهادهای متناظر با آن به تداوم، متلاشی‌سازی یا صورت‌بندی جدیدی از نهادهای قدرت منجر شده و به این سبب، تاریخ یک دوره را رقم زده است. نوشتار حاضر به دنبال تبیین این مطلب می‌باشد که این گفتمان در تاریخ خود، از گسست عقلانیتی و ایپستمیک برخوردار نبوده و آنچه محقق شده، حرکت تدریجی این گفتمان از حاشیه به متن و مبارزه برای کسب قدرت سیاسی به منظور اجرای حدود و احکام الهی بوده است که به تبلور این گفتمان در شکل سازه ای «مشکک» در پرتو «نهادگرایی گفتمانی» منجر شده است. پژوهش حاضر این گفتمان را از زمان صفویه تا وقوع پیروزی انقلاب اسلامی و تلاش برای تحقق دال مرکزی «ولایت مطلقه فقیه» بر مبنای رویکرد دیرینه شناسی/تبارشناسی فوکویی و نهادگرایی گفتمانی و یوین اشمیت بررسی کرده است.

کلمات کلیدی:

گفتمان اسلام سیاسی فقه‌پرهیزی، فقه سیاسی شیعه، تبارشناسی/دیرینه‌شناسی، فوکو، نهادگرایی گفتمانی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1520109>

